

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Toolbox: Veilig werken met persoonlijke valbeveiliging

Het doel van een toolboxmeeting is om de aandacht en motivatie voor veiligheid en gezondheid binnen het bedrijf te verbeteren.

Wat is persoonlijke valbeveiliging?

Persoonlijke valbeveiliging zijn beschermingsmiddelen op individueel niveau om veilig op hoogte te kunnen werken. Persoonlijke valbeveiliging mag pas als beschermingsmiddel ingezet worden wanneer het werken in de onveilige zone niet te voorkomen is en collectieve maatregelen niet mogelijk zijn. Tevens kan voor persoonlijke valbeveiliging gekozen worden wanneer het aanbrengen van collectieve maatregelen meer risico's met zich meebrengen dan de inzet van persoonlijke valbeveiliging.

Risico's

- Vallen van hoogte.

Mogelijke oorzaken

- Ondeskundig gebruik / te weinig kennis;
- Valbeveiliging niet juist bevestigd;
- Onvoldoende orde en netheid;
- Niet beschikken over de juiste en / of voldoende middelen;
- Niet de juiste houding en instelling.

Collectieve beschermingsmiddelen

- Niet van toepassing.

Persoonlijke beschermingsmiddelen

- Veiligheidsharnas;
- Veiligheidslijnen;
- Positioneringslijnen;
- Valstopapparaten;
- Lijnklemmen;
- Stroppen;
- Haken.

Wettelijke verplichtingen

In het Arbobesluit staat vermeld dat vallen van hoogte moet worden voorkomen. Het gebruik van bijv. hoogwerkers, steigers en / of railingen genieten de voorkeur boven het gebruik van persoonlijke valbeveiliging. Pas wanneer andere beheersmaatregelen niet of onvoldoende bescherming bieden mogen PBM gebruikt worden.

Persoonlijke beschermingsmiddelen moeten sinds 21 april 2018 voldoen aan de "EU-verordening **Persoonlijke Beschermingsmiddelen** (2016/425)".

Daarnaast moeten PBM voorzien zijn van een CE-markering. Deze markering geeft onder meer aan dat het product voldoet aan de minimale veiligheids- en gezondheidseisen zoals die vastgesteld zijn in de diverse Europese EN normen en dat de PBM vrij verhandeld mogen worden binnen Europa.

Onderstaande tabel is een overzicht van de EN normen die we op de valbeveiliging kunnen tegenkomen. Het is uiteraard niet de bedoeling deze van buiten te kennen maar je moet ze wel kunnen herkennen.

Norm	Omschrijving	Norm	Omschrijving
EN 341	Afdaalmaterieel	EN 362	Koppelingen (bijv. karabijnhaken)
EN 353	Meelopende valbeveiliging	EN 363	Anti valsystemen
EN 354	Vanglijnen	EN 364	Beproevingmethoden
EN 355	Schokdempers	EN 365	Algemene eisen voor de gebruiksaanwijzing
EN 358	Positionering systemen	EN 795	Verankeringspunten
EN 360	Valbeveiliging met automatische lijnspanners	EN 813	Zitharnassen
EN 361	Harnasgordels		

Tabel overzicht EN normen persoonlijke valbeveiliging

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Risico's inventariseren

Het werken op hoogte behoort tot de gevaarlijkste werkzaamheden die er zijn. Niet in de laatste plaats omdat ongevallen bij werken op hoogte in de regel fataal zijn.

Wanneer het werken op hoogte tot de standaard werkzaamheden behoort, dan moeten de risico's en beheersmaatregelen zijn opgenomen in de risico inventarisatie en evaluatie.

Komt het werken op hoogte incidenteel voor, dan moet vooraf een Taak Risico Analyse opgesteld worden.

Kortom: bij het werken op hoogte moeten de risico's en maatregelen altijd bekend zijn en vast liggen.

Persoonlijke valbeveiliging

Boven een hoogte verschil van 2,5 meter moeten we maatregelen nemen om valgevaar te voorkomen.

Zoals al eerder beschreven, gebruiken we persoonlijke beschermingsmiddelen wanneer andere beschermingsniveaus niet mogelijk zijn of redelijkerwijs niet te verlangen zijn omdat de risico's bij het dragen van PBM lager zijn dan het aanbrengen van collectieve beveiliging.

De keuze voor de inzet van persoonlijke valbeveiliging moet altijd onderbouwd zijn in de RI&E of in een TRA. Operationeel leidinggevenden zijn verantwoordelijk voor deze onderbouwing, eventueel na raadpleging van deskundigen.

Omdat het werken met persoonlijke valbeveiliging hoog risicovol is, moet de gebruiker aantoonbaar deskundig zijn. Deze deskundigheid kan door opleiding, training en / of instructie verkregen zijn. Bovendien moeten leidinggevenden toezicht houden op het veilig gebruik van persoonlijke valbeveiliging.

Soorten valbeveiliging

We kunnen 2 soorten persoonlijke valbeveiliging onderscheiden, te weten;

- **Valbeveiliging die voorkomt dat we vallen.** Dit zijn de zogeheten positioneringsmiddelen. Door deze middelen te gebruiken kun je bijna tot aan het valgevaar komen maar niet over de rand vallen.
- **Valbeveiliging die de gevolgen van een val kunnen beperken.** Dit zijn middelen die erop gericht zijn om een val te stoppen zodat de kansen op (permanent) letsel of dodelijke afloop verkleind worden. Deze middelen voorkomen echter een val niet.

Het spreekt voor zich dat positioneringsmiddelen de voorkeur hebben boven de letsel beperkende middelen.

Sinds juni 2014 is in www.arbocatalogus-plattedaken.nl opgenomen dat op platte daken enkel nog gebruik mag worden gemaakt van gebiedsbegrenzing.

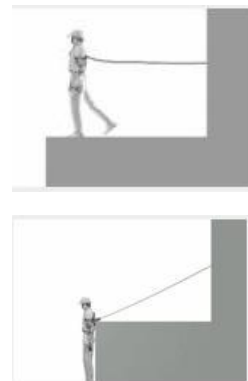
Valkrachten

Iedereen zal begrijpen dat als we van een grote hoogte vallen, de kans op ernstig letsel groot is. Maar zelfs een val van geringe hoogte kan ernstig letsel veroorzaken. Dit wordt mede bepaald door de valkrachten.

Wanneer we een gewone veiligheidslijn (zonder valdemper) gebruiken, krijgt je lichaam bij een valhoogte van 2m een kracht te verwerken van 2340kg (bij valfactor 2).

Gebruiken we een veiligheidslijn met valdemper, dan is de maximale kracht die het lichaam krijgt te verwerken bij een valhoogte van 2m maximaal 600 kg.

Wanneer we dus een veiligheidslijn met valdemper gebruiken hebben we een grotere kans om het letsel te beperken dan wanneer we geen valdemper zouden gebruiken.

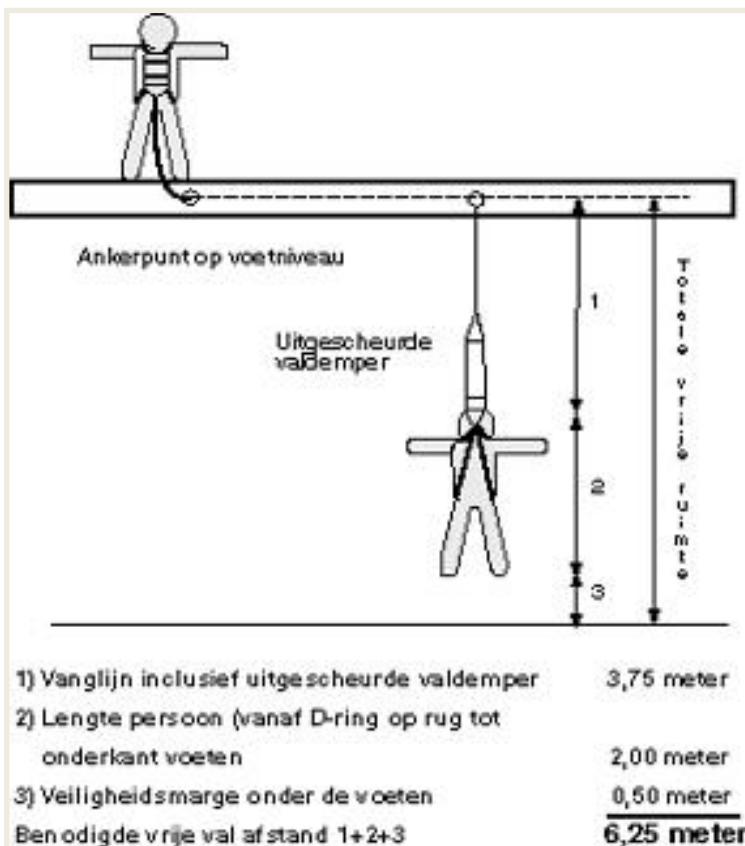

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Valhoogte

Zoals aangegeven moeten we boven 2,5m maatregelen nemen om valgevaar te voorkomen. Dit kan op 2,5m hoogte echter niet met valbeveiliging voorzien van een valdemper. In de figuur hiernaast staat een rekensom hoeveel vrije valruimte je nodig hebt bij het gebruik van een veiligheidslijn met valdemper.

Dit betekent dat wanneer je persoonlijke valbeveiliging moet gebruiken dit bij hoogtes van 2,5 - 6,5m altijd valbeveiliging moet zijn die voorkomt dat je valt (positionering). Boven de 6,5m hoogteverschil mag je pas valbeveiliging met valdemper inzetten.

Voorbeelden valbeveiliging

Afhankelijk van de werkzaamheden kun je gebruik maken van de volgende persoonlijke valbeveiligingsmiddelen:

Valset (enkel geschikt voor op daken):

Harnas, type standaard

Y-band met energy absorber en 2 klaphaken

Valstopapparaat

Karabijnhaken

Eindeloze stropen

Mobiele leeflijn 10m

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Aandachtspunten bij gebruik van valbeveiliging

- Valbeveiliging mag je nooit zelf repareren, laat dit door de leverancier of fabrikant doen;
- Valbeveiliging moeten met zorg worden bewaard en opgeslagen: Op een droge, stofvrije plaats, stel ze niet onnodig bloot aan UV-straling en niet aan bijtende of chemische stoffen;
- Schoonmaken van de valbeveiliging mag alleen met koud of handwarm water;
- Lees voor het eerste gebruik van een middel de gebruiksaanwijzing van de fabrikant welke de leverancier verplicht is om mee te sturen;
- Alle valbeveiliging moeten voorzien zijn van een geldige keuring. Dit blijkt uit een sticker op het middel en het bijbehorende certificaat of inspectierapport;
- Doorgaans zijn persoonlijke valbeveiligingsmiddelen getest voor personen met een maximaal gewicht van 134 kg. Bij gebruik van PBM door personen met een groter gewicht is de fabrikant niet meer aansprakelijk voor een juiste werking van het materieel. Houdt hier dus rekening mee met de bestelling van PBM. Er zijn enkele fabrikanten die afwijkende PBM produceren;
- Denk vooraf na over de praktische uitvoering* van werkzaamheden waarbij PBM ingezet moeten worden. Stem de middelen zoveel mogelijk af op de gebruiker.

**) Met praktische uitvoering van het werk worden de mogelijkheden bedoeld die het systeem biedt om de dagelijkse werkzaamheden op een zo makkelijk mogelijke manier uit te voeren. Elk systeem of middel heeft zijn voor- en nadelen en er dient vooraf bepaald te worden welke systeem of middelen de werkzaamheden het minst (negatief) beïnvloeden. Dit vergroot de acceptatie bij de medewerkers die er mee moeten werken. Wanneer zij negatieve invloeden ervaren, zal de acceptatie laag blijven waardoor middelen niet of in beperkte mate gebruikt zullen worden.*

Keuringen en dagelijkse inspecties / controle

Persoonlijke valbeveiliging moet jaarlijks gekeurd worden door een deskundige. Deze deskundige moet door de producent zijn aangewezen om namens hem de keuringen uit te mogen voeren. We noemen dit ook wel "fabrieksautorisatie".

Het spreekt voor zich dat de werkgever verantwoordelijk is voor een tijdige uitvoering van de keuringen.

Van medewerkers mag echter verwacht worden dat ze op een verantwoorde manier met de valbeveiliging om zullen gaan. Naast de jaarlijkse keuringen zijn de dagelijkse controle door de gebruiker (jij) evenzo heel belangrijk. Jij moet de valbeveiliging immers dragen en je wilt er zeker van zijn dat in geval dat, de valbeveiliging zijn werk goed doet

Wanneer er in de tussenliggende periode (periode tussen de periodieke keuringen) gebreken aan de valbeveiliging geconstateerd worden moet je dit direct melden bij je werkgever opdat de betreffende middelen opnieuw gekeurd of vervangen kunnen worden.

Alle valbeveiligingsmiddelen worden tijdens de jaarlijkse keuring voorzien van een sticker. Op deze sticker staat aangegeven voor welke datum de middelen opnieuw gekeurd moeten worden.

Voor de registratie van uitgifte, zijn de valbeveiligingsmiddelen bovendien voorzien van een uniek identificatienummer. Hiermee kan de werkgever altijd achterhalen wie welke middelen in bezit heeft en kan hij bewaken dat alle middelen tijdig gekeurd worden.

Tot slot

Het aantrekken van een veiligheidsharnas en het gebruik van de PBM kan vooral in het begin erg lastig zijn. Voordat we de PBM voor de eerste keer gaan gebruiken is het dus ten eerste aan te bevelen om op grond niveau te oefenen. Het juist gebruik van de PBM is essentieel om risico's op een aanvaardbaar niveau te brengen. Daarnaast komt het bij een klant niet professioneel over als we op de werkplek moeten gaan stoeien met het aantrekken en het gebruik van de PBM. Tijdens de training is het aantrekken en gebruik daarom ook een vast onderdeel.

Dé VCA-specialist van Zuid-Nederland

Vragen en antwoordformulier toolbox Veilig werken met persoonlijke valbeveiliging

Er zijn 2 soorten persoonlijke valbeveiliging, welke 2 soorten zijn dat?

1.
2.

Op welke hoogtes moet je positioneringsmiddelen inzetten?

.....
.....
.....

Persoonlijke beschermingsmiddelen moeten gedragen worden:

- a) Omdat de mens niet in staat is veilig te werken;
- b) Omdat het gebruik van PBM de goedkoopste oplossing is;
- c) Wanneer de risico's bij sommige werkzaamheden of bij het gebruik van sommige machines of producten niet voldoende afgeschermd kunnen worden;
- d) Om zowel de mens als machine of het product te beschermen.

Persoonlijke valbeveiliging als vorm van beveiliging:

- a) Is de eerste preventiemaatregel die getroffen kan worden;
- b) Moeten gedragen worden indien andere technieken (regelgeving, uitschakeling, beperking, collectieve bescherming) onvoldoende bevonden zijn;
- c) Moeten gedragen worden, ook al zijn voldoende beschermingsmiddelen genomen om het risico te vermijden;
- d) Is een beschermmaatregel waarvoor iedere medewerker persoonlijk verantwoordelijk is.

Door ondertekening van dit formulier verklaart de medewerker de toolbox te hebben gelezen en begrepen. Retourneer het ondertekende antwoordenformulier aan de VGM-functionaris.

.....
(Naam en Handtekening)